

Sárospataki Kronika

II. évfolyam

2. szám

1971. április

Három tavasz

A tavasz két ellentétes évszak, a tél és a nyár határköve, az évnek olyan időszaka, amely még magán viseli a csípős téli szél hangulatát, de már valamit megcsillant a nyár kellemes verőfényéből is.

A tavasz azonban ennél többet is jelent: új tervek és célok vaskohója, elhatározások szülőanya is egyszemélyben. Márciusban az előző évben földre került mag ki akar törni a föld alól, a napfényre szeretné felküzdeni magát, mert csak így, csak ott tudja szolgálni elültetőjét, az előrelátó, tervező embert.

A társadalmi, történelmi változások, a létért, a fennmaradásért, a haladásért folytatott harcok, nálunk magyaroknál — és talán nem véletlenül — éppen tavaszra estek. S nemzetünk mindenképpen megelégedéssel tekinthet végig a változások egész sorát hozó három tavaszra. Hogy egy nép, egy ország magatartását, belső életét mennyire befolyásolja, pontosabban: ezekre mennyire hatással van történelme, szemléletes példája ennek a folyamatnak a mi, háromszor is tavasszal kezdődő, egymást azonban folytató és szervesen kiegészítő történelmi-szellemi jelentőségű revolúciónk.

A történelemben nincsenek véletlenek!

Így nem valamiféle külső erő eredménye volt az első, az 1848-as tavasz. Az a mozgalom, amely a XVIII. század végén kezdődött, amelynek mozgató rugói — nem titok — a nemzeti sérelmek voltak, törvényszerűen vonta maga után a reformkort.

Hősök és történelem. Érdekes kölcsönhatások ezek, de van egy törvényszerűségük is: a történelmi mozgást, változást felismerő embereket maga a történelem szüli. Ezek az emberek hatnak

vissza az örökké fejlődésben lévő folyamatra. Így egészítik ki egymást Kölcsey és Wesselényi, Széchenyi és Kossuth. Mert ha a történelem — a hősök — kölcsönhatás létező dolog, akkor a reformkor annak klasszikus példája. Ugyanis: amikor a reform-országgyűlések sorra tehetetlenek, akkor 1848 március 15-nek kellett jönnie. S jött is. Győzött és söpört, megtisztított és megoldott Évszázados problémákat: a polgári átalakulást és nemzeti függetlenséget.

Hogy azonban egy forradalom mennyire lesz életképes, nagymértékben befolyásolja az is, hogy alkotó elemei hogyan viszonyulnak egymáshoz, s hogyan viszonyulnak egymáshoz nemzetközi téren.

S ha ezek után vizsgáljuk meg 1848 jelentőségét és bukását, s ha látjuk, hogy egy köznevesi vezetés, s forradalmunk szempontjából csendes Európa nem is hozhatott következetes polgári eredményeket, fájdalmasan, de legalább tisztázottan vesszük tudomásul bukását.

Azonban ezt a folyamatot is úgy kell kezelnünk, mint egy újabb s egy fejlettebb előkészítőjét, aminek minden hibája ellenére megvan a maga eredménye.

A soron következő, a második nagy tavasz — 1919 tavasza — már azt is jelenti, hogy nemzetünk a nemzetközi élvonalba felsorakozva, most sem akar és nem hajlandó megállni az eléje tornyosuló akadályoknál. Még akkor sem, ha tornyosítják eléje az akadályokat!

Két tavasz, két forradalom.

Mennyit jelent számunkra!

Különösen ha tudjuk, hogy ezek a harmadik tavaszunk, 1945 tavaszának méltó elődei voltak.

Krakkai Ernő IV. a

Novella

Ferihegy — Schönefeld

Kérjük a berlini gép utasait, fáradjanak útlevél- és vámvizsgálathoz! — kiabálják a hangszórók öt nyelven. Gyors búcsúzás. Andrea az anyai intelmek hallgatása közben a szélesvállú amerikai egyetem-emblémás-zakós fiúkat figyeli. Jönnek vajon? Hisz a gép Londonig repül, onnan „nincs messze“ Washington. Igen. A srácok is készülődnek, veszi tudomásul Andrea. Észre sem veszi, hogy már belépett a bűvös tranzitba. Már nincs visszaút Semleges, nemzetközi területen van. Útlevélvizsgálat. A vámósok szalutálnak, ki sem nyitják bőröndjeit. Az egyik fölkapja és beviszi a tranzit várótermébe az utazó táskáját, amit nem adott le. Leteszi egy asztalka mellé. A mély sky-fotelbe süppedve a yankee egyetemisták ülnek. De a vámós már eltűnt, és nevetséges lenne, ha most nekiállna máshol helyet keresni. Leül és cigi után kotorászik a táskájában. Cigi már van. De hol a gyufa? — keresgél. Öt öngyújtó gyullad meg egyszerre, és tartatik cigije elé — Parancsoljon — mondják szinte egyszerre. Andrea biccent. — Köszönöm, igazán kedvesek — feleli ő is angolul. „Tessék,“ gondolja dühösen. „Kész a kocsí“. Tetszett a kis szóke? Igen. Meg akartál vele ismerkedni? Igen. Hát akkor tessék! A kis szóke már beszél is. Isztambulból jöttek, Budapesten is töltöttek egy hetet. Andrea arcán stereotip mosoly, mikor kérdezi, mi, hogy tetszett. Közben ujjával a hosszú, selyemszórú maci bundájában motoz. Akkor vette elő, amikor gyufát keresett. Közben az órájára néz: 10 perc múlva indul a gép, 1 óra múlva Berlinben lesz. Közben gépiesen beszél. Igen, az iskolában tanulok angolul. Valóban olyan jól beszélnek? Nem hiszem. Maga nagyon udvarias. Semmitmondó, gyökértelen mondatok

— Figyelem, figyelem, értesítjük a berlini gép

utasait, hogy légköri zavarok miatt a gép 130 percet késik!

Andrea bosszús lett. Kínjában elhatározta, hogy cigarettát vesz. Nem volt, csak külföldi cigi. Kedve lett volna kékdobozos franciát venni ami még apjának is erős, pedig az Munkást szív. Csak hogy megbotránkoztassa az ami srácokat. Végül Marlborot vett. Ebben nagy szerepet játszott az is, hogy ennek ki tudja mondani a nevét. Nemrég nyomta el az agyongyűrt Fecskét és ismét rágyújtott, megkínálva a szőkét is. Az csak a fejét rázta: sportoló, nem szabad. Andrea majdnem megkérdezte: „És velem beszélgetni szabad? Hisz a másik nemhez tartozom!“ De olyan kedvesen nézett a srác, hogy megsajnálta. És nemcsak megsajnálta. Rájött, hogy szívesen beszélget vele. Észre sem vették, hogy elszaladt több, mint két óra. Együtt sorakoztak a kijáratnál, és egy buszba szálltak. Aztán az amiket előre szólították, és előbb ültek be a gépbe. Mikor Andrea le akart ülni, kiáltást hallott: Baby! Ide! Itt van a helyed, néked foglaltuk! — Tétován indult a gép eleje felé. Az ablak mellé ültette a srác, és ő ült mellé. Kicsit felemelkedett a helyéről, és úgy mondta: — Scott, Scott Smith. Andrea is bemutatkozott.

Nagyon hamar Berlinbe érkezett a gép. Mi tagadás, Andrea sírni szeretett volna. A hosszúszórú kis maci kis megdöbbenéssel vette tudomásul, hogy ő egy fiúkézben marad, abban a fiúkézben, amelyik amerikai egyetem-emblémás dzsekit terített Andrea vállára, és vékony ezüstláncon lógó Kennedy-féldollárost akaszt nyakába, oda, ahol a kis ezüstelefánt lógott, ami most a fiú puloverjén fekszik, és csodálkozik a helyzeten.

— És írj! — mondják szinte egyszerre. És még majd úgymint találkozunk Valamikor.

Biró Anna III. b

Sipos György III. f

Iskolánk története

VII.

A szabadságharc kibontott zászlajával 1703-ban hazájába visszatérő Rákóczi Ferenc legkedveltebb tartózkodási helye Sárospatak volt. Miután a diadalmasan előrenyomuló kurucok egyik tábornoka, Orosz Pál elfoglalta ezt a várost, az iskolát is visszaadta jogos tulajdonosainak. Erre a hírrre a vidéken tartózkodó diákok, a Kassáról jött senior, Tornallyay György vezetésével visszajöttek az Alma Mater-ba, hogy helyreállítsák a régi fészket. S mert számuk napról napra nőtt, üzentek a Kassán tartózkodó Csécsy Jánosnak. Ő aztán — hogy az iskola sorsát biztosítsa — 1705 szeptemberében a szécsényi országgyűlésre utazott. Neki köszönhető, hogy az intézmény minden vagyonával együtt visszakerült a reformátusok kezébe, és többé nem kellett vándorolnia a diákságnak. De a várt szép napok még mindig nem következtek be. Amíg II. Rákóczi Ferenc Magyarországon volt, nem merték háborgatni az iskolát, megváltozott a helyzet azonban, mihelyt elhagyta az országot.

Rákóczi Ferenc fejedelmi gondjai közepette is, olykor személyesen megjelent a főiskolai vizsgákon, és a tudós tanárokat magához hivatva, gyakran órákig vitatkozott velük matematikai, fizikai és történelmi kérdésekről. De nemcsak Patakon, hanem máshol is melegen támogatta a tanuló ifjúságot.

Az iskola anyagi helyzete érdekében a gondnokság 1708-ban gyűlést tartott. Ekkor állították fel a tisztartó hivatalát, amely ügyelt a külső munkákra, s a különböző helyeken lévő magtárban és pincékben összegyűjtött gabonát és bort a főiskola fogataival Patakra szállíttatta.

Azonban a jezsuiták ismét fenyegetni kezdték az iskola létét. Egymás után jelentek meg ugyanis a különböző királyi rendeletek, amelyek szerint az 1703 előtti állapotot kellett visszaállítani mindenütt. A főiskola esetében is így értelmezték a jezsuiták, s követelték az iskola átadását. A diákság és az igazgató azonban tiltakozott ezellen, és kérvénnyel fordultak a királyhoz, akit megkérte az iskola sorsa és védelmébe vette. A jezsuiták erre az alispánhoz fordultak, aki katonaságot vezényelt ki az iskola elfoglalására. Azonban a diákság szívósan ellenállt. S hogy azok nem vesztették el iskolájukat, azt a pataki asszonyoknak köszönhették, akik, látva a veszélyt, hazaszaladtak, egymást összekiabálva, alaposan felfegyverkezve az iskola felé vonultak és az alispán katonáit elzavarták az iskola kapuitól.

Végre 1714. aug. 11-én a király — mivel a belga és holland rendek, valamint a svájci köztársaság is támogatta az iskola ügyét — rendeletet adott ki, amely Patakot törvényes helynek minősítette, ahol a protestánsok szabadon gyakorolhatták vallásukat.

Egy ideig csupán egy tanára volt az iskolának: Csécsy János, majd 1709-ben egy másodikat is választottak, Simándy Istvánt, aki először tanított Patakon kísérleti fizikát. Ezért ördögösnek hívták. Belgiumból sok fizikai és mennyiségtani eszközt is hozott az iskola használatára. Természetjogot és népjogot is. Ő tanított először, mint különös tudományt.

Nagy Dezső IV. a

Anekdoták

Sokkal több jegy kell kartársak! Azokból megnyugtatóbban lehet a félévi jegyeket kialakítani! — mondták a felügyelők. —

Az egyik tanár erre ontotta a jegyet, ahogy ő mondta „szaporított.”

Bezzeg a másik! Alaposan feleltetett továbbra is óránként egy-két tanulót. A tanulókat a hideg rázta.

Tiltakoztak is; Tanár úr! Ne feleljünk.

Kevés a jegy kérem. Muszáj kérem.

Mire a lányok: Szaporítsunk tanár úr!

Ternészetludomány

A vektorok kapcsolata a két és három egyenletből álló lineáris egyenletrendszerekkel

Tekintsük a következő egyenletrendszert:

$$\begin{aligned} 2x_1 - 3x_2 - x_3 &= -3 \\ x_1 - 2x_2 + 3x_3 &= 5 \end{aligned} \quad (1)$$

Írjuk egymás alá a megfelelő ismeretlenek együtthatóit és a konstansokat:

$$\underline{a}_1 = \begin{vmatrix} 2 \\ 1 \end{vmatrix} \quad \underline{a}_2 = \begin{vmatrix} -3 \\ -2 \end{vmatrix} \quad \underline{a}_3 = \begin{vmatrix} -1 \\ 3 \end{vmatrix} \quad \underline{c} = \begin{vmatrix} -3 \\ 5 \end{vmatrix}$$

Tudjuk, hogy a síkon minden rendezett számpárnak egy-egy vektor felel meg függetlenül attól, hogy vízszintesen, vagy függőlegesen írjuk-e le a számpárt. (A vízszintesen írt számpárt sorvektornak, a függőlegesen írt számpárt oszlopvektornak nevezzük.)

Az (1) egyenletrendszer az \underline{a}_1 ; \underline{a}_2 ; \underline{a}_3 ; \underline{c} vektorokkal egyetlen vektoregyenlet alakjában felírható:

$$\begin{vmatrix} 2 \\ 1 \end{vmatrix} x_1 + \begin{vmatrix} -3 \\ -2 \end{vmatrix} x_2 + \begin{vmatrix} -1 \\ 3 \end{vmatrix} x_3 = \begin{vmatrix} -3 \\ 5 \end{vmatrix} \quad (2)$$

Ez ekvivalens az (1) egyenletrendszerrel, mert ha a vektorokat beszorozzuk a skalárokkal $(x_1; x_2; x_3)$ és elvégezzük az összevonást, visszakapjuk az (1) egyenletrendszert.

Az egyenletrendszer megoldhatóságának problémája a vektoregyenletre azt jelenti, hogy a jobboldalon levő vektor (\underline{c}) előállítható-e a baloldali vektorok (\underline{a}_1 ; \underline{a}_2 ; \underline{a}_3) lineáris kombinációjaként, és ha igen, milyen x_1 ; x_2 ; x_3 ; skalárokkal. Ábrázoljuk a (2) vektoregyenletet (1. ábra)

A rajzon látható, hogy három, nem egy egyenesbe eső vektor lineáris kombinációjaként kell felírni \underline{c} -t. A lineáris kombinációnál már megvizsgáltuk, hogy a sík bármely vektora felírható két nem párhuzamos vektor lineáris kombinációjaként, kettőnél több vektor esetén pedig a lineáris kombináció számtalan módon felírható, ezért az (1) egyenletrendszernek végtelen sok megoldása van.

Nézzünk egy másik egyenletrendszert:

$$\begin{aligned} 3x_1 + 2x_2 &= -3 \\ -2x_1 - 4x_2 &= -2 \end{aligned} \quad (3)$$

$$\text{Az } \underline{a}_1 = \begin{vmatrix} 3 \\ -2 \end{vmatrix} \quad \underline{a}_2 = \begin{vmatrix} 2 \\ -4 \end{vmatrix} \quad \underline{c} = \begin{vmatrix} -3 \\ -2 \end{vmatrix} \text{ vektorok}$$

bevezetésével ez az egyenletrendszer is felírható vektoregyenlet formájában:

$$\begin{vmatrix} 3 \\ -2 \end{vmatrix} x_1 + \begin{vmatrix} 2 \\ -4 \end{vmatrix} x_2 = \begin{vmatrix} -3 \\ -2 \end{vmatrix} \quad (4)$$

A vektoregyenlet ábrázolása a 2. ábrán látható.

A \underline{c} vektort két nem párhuzamos vektor lineáris kombinációjaként kell felírni. A lineáris kombináció ilyen esetben egyértelmű, tehát az egyenletrendszert egyetlen gyökpár elégíti ki

$$(x_1 = -2; x_2 = \frac{3}{2})$$

Vizsgáljunk meg még egy egyenletrendszert:

$$\begin{aligned} 2x_1 + 4x_2 - 2x_3 &= -1 \\ 3x_1 + 6x_2 - 3x_3 &= 2 \end{aligned} \quad (5)$$

Az egyenletrendszerrel ekvivalens vektoregyenlet:

$$\begin{vmatrix} 2 \\ 3 \end{vmatrix} x_1 + \begin{vmatrix} 4 \\ 6 \end{vmatrix} x_2 + \begin{vmatrix} -2 \\ -3 \end{vmatrix} x_3 = \begin{vmatrix} -1 \\ 2 \end{vmatrix} \quad (6)$$

A 3. ábrán látható, hogy \underline{a}_1 ; \underline{a}_2 ; \underline{a}_3 vektorok egy egyenesbe esnek, a \underline{c} pedig nincs ezen az egyenesen. Ezért \underline{c} nem állítható elő \underline{a}_1 ; \underline{a}_2 ; \underline{a}_3 lineáris kombinációjaként, vagyis az egyenletrendszer nem oldható meg

Összefoglalva a tapasztalatokat:

$$\text{Az } a_1 x_1 + a_2 x_2 + \dots + a_n x_n = c_1$$

$$b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_n x_n = c_2$$

egyenletrendszer az

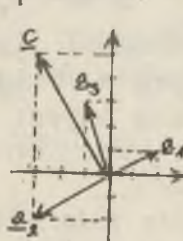
$$\underline{a}_1 = \begin{vmatrix} a_1 \\ b_1 \end{vmatrix} \quad \underline{a}_2 = \begin{vmatrix} a_2 \\ b_2 \end{vmatrix} \quad \dots \quad \underline{a}_n = \begin{vmatrix} a_n \\ b_n \end{vmatrix} \quad \underline{c} = \begin{vmatrix} c_1 \\ c_2 \end{vmatrix}$$

vektorok segítségével az

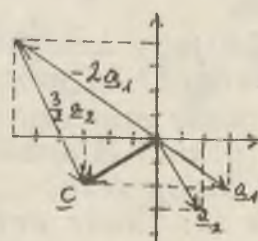
$$\underline{a}_1 x_1 + \underline{a}_2 x_2 + \dots + \underline{a}_n x_n = \underline{c} \text{ vektoregyenlet alakjában is felírható.}$$

A vektoregyenletnek, és így egyenletrendszernek is, akkor és csakis akkor van megoldása, ha \underline{c} előállítható \underline{a}_1 ; \underline{a}_2 ; \dots ; \underline{a}_n vektorok

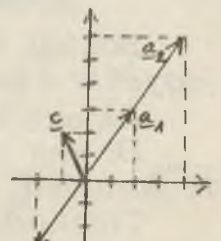
lineáris kombinációjaként, és annyi megoldás van, ahányféleképpen a lineáris kombináció felírható.

1. ábra

2. ábra

3. ábra

Műfordítások

Apollinaier

VAN

Vannak remek kis hidak
Van szívem, mely téged akar
Van egy szomorú nő az úton
Van a kertben egy mandulafa
Van tíz örülten szórakozó katona
Vannak léged kereső szemeim

Van egy kis varázsos erdő a dombon
És egy régi lázadás, amikor megyünk
Van egy költő, aki a kis Lou-ról álmodik
Van egy bájos kis Lou éppen a nagy Párizsban
Van harc az erdőben
Van egy nyáját őrző juhász
Van életem, ami a tied
Van egy töltőtollam, ami fut, ami fut
Van egy illatos nyárfalomb
Van múltam, jó múltam
Vannak széles mentoni utcák, ahol szerettük

[egymást]

Van egy sospeli kislány, aki megveri pajtását
Vannak belga vagonok a vasúton
Van szerelem
Van teljes élet

Imádlak

Franciából fordította: Konez Mária IV. a

Joseph von Eichendorff

ELMŰLT

Nincs már többé az öreg fa,
Mely hajdanán e helyen állt,
Virágtenger volt a lombja
Szívem közte nyugtot talált.

Nincs már többé az az erdő,
Mely a hegyről alázuhant,
Hazafelé kedvesemtől
Szívem szívta új dalukat

Nincs már többé az a mély völgy,
A legelő, szelíd özzel,
Ahol egymást, óh, drága hölgy,
megsókoltuk sokezerszer.

Él még a fa, völgy s az erdő,
Ifjú maradt minden nekem,
Rajtad vénült csak az idő,
S elmúlt már a szép szerelem.

Németből fordította: Komjáthy Lajos IV. c

(Folytatás a 4. oldalról)

A három egyenletből álló általános lineáris egyenletrendszer:

$$a_1 x_1 + a_2 x_2 + \dots + a_n x_n = d_1$$

$$b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_n x_n = d_2$$

$$c_1 x_1 + c_2 x_2 + \dots + c_n x_n = d_3$$

A megfelelő ismeretlenek együtthatóiból most is képezhetjük az oszlopvektorokat:

$$\underline{a}_1 = \begin{vmatrix} a_1 \\ b_1 \\ c_1 \end{vmatrix} \quad \underline{a}_2 = \begin{vmatrix} a_2 \\ b_2 \\ c_2 \end{vmatrix} \quad \dots \quad \underline{a}_n = \begin{vmatrix} a_n \\ b_n \\ c_n \end{vmatrix} \quad \underline{d} = \begin{vmatrix} d_1 \\ d_2 \\ d_3 \end{vmatrix}$$

A vektoregyenlet:

$$\underline{a}_1 x_1 + \underline{a}_2 x_2 + \dots + \underline{a}_n x_n = \underline{d}$$

Három eset lehetséges:

1. $\underline{a}_1 ; \underline{a}_2 \dots \underline{a}_n$ egy egyenesbe esnek; ezek lineáris kombinációi az egyenest adják

2. $\underline{a}_1 ; \underline{a}_2 \dots \underline{a}_n$ egysíkúak, tehát van közöttük legalább kettő, melyik nem párhuzamos; ekkor a lineáris kombinációk a síkot adják

3. $\underline{a}_1 ; \underline{a}_2 \dots \underline{a}_n$ nem egysíkúak, azaz van közöttük három, amely nem esik egy síkba. A lineáris kombinációk ekkor a tér vektorait adják.

Nevezzük el az origón átmenő egyeneseket és síkokat, mint a tér részeit, a tér altereinek. Ennek segítségével a vektoregyenlet megoldhatósága a következőképpen fogalmazható meg:

A vektoregyenlet és így a lineáris egyenletrendszer is, akkor és csak akkor oldható meg, ha \underline{d} benne van az $\underline{a}_1 ; \underline{a}_2 \dots \underline{a}_n$ vektorok által származtatott alterben, és annyi megoldás van ahányféleképpen a lineáris kombináció előállítható.

Varga László Béla IV. c

Humor

Kémiai lepárlások

Diákjaink természetrajza — kémiai stílusban

Alakjuk, térfogatuk változó Halmazállapotuk lehet szilárd, cseppfolyós és légies. Ritka esetben plazma állapot, amikor egyesek teljesen kivetkőznek emberi elektron-burkukból. Aktivitási energiájuk általában 10 hónapra elegendő, egyeseknél addig sem, míg mások a szünetidőre is kiterjesztik. Affinitásuk az élelmiszerekkel szemben igen nagy, ami azt bizonyítja, hogy elektronhéjaik alatt igen nagy üres terek vannak. Az erős affinitás kiterjed még az ellentétes töltésű elemekre is, mely többnyire csak gyenge másodlagos kötést eredményez. Igaz, a kezelőszemélyzet (tanári kar) néha grafitrudakkal fékezi a reakció hevességét.

Néhányan hevesen reagálnak az etilalkohollal és a nikotinnal is. Néha tanulásra is alkalmasak.

Önkéntes rendőreink eredményéből.

Tegnap a késő esti órákban ismeretlen *halogén* elemek megtámadtak egy szőke *Szelént*, aki az egyik laboratórium vegyszeres polcán lévő, nyitva felejtett üvegben tartózkodott. A hevesnek ígérkező reakciót az egyik önkéntes rendőrünk meg idejében megakadályozta.

A szakkör termékeinek és a kémiai termékek reklámozása!

Uram! Szívvel kívánom, hogy kenődjön a mennyezethez, aki küszöbét, vagy ablakát betörési szándékkal átlépi. Biztosítsa lakását! Nagyszerű taposó-aknáink vannak!

Drága Hölgyem! Senki előtt ne szégyellje, hogy Ön meztelen igazságot mond akkor, amikor azt hangoztatja: Modern kozmetika nincs modern kémia nélkül! Keresse termékeinket! Megsúgom, igen nehéz feladatra vállalkozik!

Exportált Hunyadi János keserűvizünk hatása.

Don Pedro brazil állampolgár, mert csapata kiesett az első ligából, öngyilkosságot kísérelt meg. A mérreg helyett azonban egy üveg Hunyadi János keserűvizet hajtott fel, melytől pánik-szerű futásnak eredt a lakástól 100 méterre lévő melléképület felé. A távot 8, azaz nyolc másodperc alatt tette meg. Világrekord!

A keleti és nyugati piacon minden Holmiumot sikerült eladnunk Aurumért.

A szerencsés

Én már megtaláltam! Eg-gü folttisztító! Eg-gü bútorlakk! Eg-gü cipőkrém! Egy kutya azonban megtámadja) Ó futásnak ered, s át a kerfiésen! (A kutya azonban utoléri és letépi róla a nadrágot.) Ha-ha-ha! Oda se neki! A nadrágunk hadd szakadjon! Csak az Eg-gü-nk megmaradjon!

(Lepárolta a Sárospataki Rákóczi Gimnázium Kémiai Szakköre.

Szakkörvezető: Sipos István tanár.)

Népmondák

V A J D Á C S K A község neve

1669-ben történt. A Bodrog rettenetesen megáradt. Ágóc (a mai Vajdácská) lakói aggódva figyelték az áradást. Nemsokára ki is öntött a folyó, s zúgva söpörte el a falut. (Ma is úgy hívják azt a hatértszt, hogy Zúgó). Aki tudott, menekült.

Amikor elvonult az ár, a lakosok visszaszállingóztak falujukba, s építgették házaikat

Vajda János, a révész úgy segített nekik, hogy fuvarozta őket át a Bodrogon, meg vissza.

Egy napon azonban igen megrémült Vajda János! Egy török csapat jelent meg a vízparton, s mindenáron át akart jutni a faluba, hogy kirabolja azt. Nagyon fájt a szíve a révesznek. Tegnap az ár tette tönkre a falu népét, most meg a török akarja kirabolni Gyorsau jó ötlete támadt. Rávette a törököket, hogy ne vágjanak

neki a mocsárnak. mert lovastól elsüllyednek, hanem majd ő átviszi őket csónakjával. A csónak azonban nem bír el egyszerre csak két embert (a törökök ugyanis voltak vagy tizenketten), így hát szálljanak be egyenkint

A törökök rá is álltak.

Amikor azonban Vajda János már majdnem átért a törökkel, hirtelen megbillentette a csónakot, kiborította a törököt, majd az evezővel fejbe sújtotta. A turbánját azonban elhelyezte egy karóra a vízparton, hadd lássa többi, hogy az már megérkezett.

Így végzett valamennyivel.

A falu népe csak később értesült Vajda János tevékenységéről, de hálából órála nevezte el a falut V a j d á c s k á -nak

Közli: Erdei Irén II. d

1918 † HAJDÚ ANDRÁS 1971
gimn. tanár

Vízparton

Hajnal

Cseng zöld csend
álom leng

harmatesepp

hajnalt zeng

fény árad

ág roppan

Hold lángja

ellobban

Tóth Magdolna IV. c

Molnár Irén III. f (tus)

Vers

A Szél

Óh, a szél
semmitől se fél
Gázol a tájon
Reccsen az úgon
Kéménybe bújva
Havat sodorva
Ég alján lengve
Rőt lángot festve
Sikoltva
Zúgva
Csengve
Vad, zöld hullámok
Tajtékos estje
Reccsen az árbóc
fekete teste

Kacagva gúnyosan
[szalad
Máshol szép fővenyt
simogat
Szárnyára kapja
a tavaszt
Eleven életet fakaszt

Felső rügyet borzol
A nyírfáknak bókol
Meleget áraszt a völgyre
Aranyport szór az
[ösvényre

Olyan a szél
Mint a veszély
Oly szeszélyes és rémes
Meghalni se képes
Örökké él.

Kérlek

Ha lehull a csönd sok fonnyadt levélre,
S szép szemeden szunnyad a virradat
Ha nincs erőnk e rózsaszín reményre,
Akkor is hívlak még: kérlek, maradj!

Ha néma hangok zsongják be a lelked,
Hűltsápadtak az acélsugarak,
Ha érzed, hogy a jövő mindig kezdet,
Akkor is hívlak még: kérlek, maradj!

Ha meghalnak a fények és a percek,
S e kék Valóság álmokat tagad,
Ha bennem csak a színek énekelnek,
Akkor is hívlak még: kérlek, maradj.

HÍREINK

1. A Televízió országos szavalóversenyének döntőjében *Kohler Katalin* IV. b képviselte iskolánkat.

2. Az Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny döntőjében: *Szalipszky Endre*, *Mester Judit* III. a, *Katona Géza*, *Nagy Imre* és *Gonda Zsuzsa* IV. b képviseli iskolánkat.

3. A Műv. Min. delegációja tagjaként *Gergely Károly* igazgató úr három hetes tanulmányi utat tett Angliában.

Kulturális kapcsolatot létesítettünk
a Kassai Magyar Gimnáziummal

Tóth Magdolna IV. c versei

Vonaton

Kattognak
zakatolnak
surrannak
lovagolnak
sínparipán
a sötét
kerekek

Sűrű füst
feketébe
éjjeli ör-
dőgi fénybe
vonja a
kékellő nyá-
ri eget

Vigan pat-
tan a légbé
száz szikra
csillag-képe
ásít az ég-
re a mély
alagút

Alvó zöld
csoda ébred
Érzed, el-
nyel a végzet
S béke derül
mire el-
fogy az út.

Sárospataki Krónika

A GIMNÁZIUMI IFJÚSÁG LAPJA

Szerkesztő és a kiadásért felel: HAJDÚ ISTVÁN tanár

Szerkesztőség és a kiadás helye: Rákóczi Gimnázium, Sárospatak

Ifjúsági szerkesztők: Mester Judit, Kiss Tibor, Kádás Éva, Krakkai Ernő

Tanár szerkesztők: Dr. Bertha Zoltán, Juhász Ferenc, Páldi Jeremiás, Sipos István, Szigethy Albert